

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ « ΑΓΓΕΛΟΥ ΚΟΣΜΗ

ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ ΚΙ' ΑΛΗΣΜΟΝΗΤΑ

ΙΔ'

Κοντά στα παλαιά του κτίρια, που θυμίζουν σ' όποιον τὸ ἐπισκεφθῆ ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια τὴν παλαιὰ ζωὴ, ἔχει μείνει στὸ κέντρον αὐτὸ τοῦ Πειραιῶς καὶ ἓνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικά του, ἡ πληγὴ ποὺ προκαλοῦσε πάντοτε τὰς διαμαρτυρίας τοῦ τύπου καὶ τὰς ὑποσχέσεις τῶν ἀρμοδίων ὅτι θὰ φροντίσουν νὰ τὴν ἐξαφανίσουν.

Τὰ φύκια μαζεύονται ὅπως καὶ πρῶτα σ' ὄλο τὸ βάθος τοῦ ἀπὸ τὴν μιὰ ἀκρὴ ἕως τὴν ἄλλη καὶ ἀναδίνουν τὸ ἄρωμα τῆς σήψεως, τῆς ἀποσυνθέσεως. Μόνο σ' αὐτὸ δὲν ἔβαλε χέρι ἀκόμη ἡ ἀνάγκη τῆς ἐξυγιάνσεως καὶ τοῦ συγχρονισμοῦ.

ΓΛΕΝΤΙΑ

Ἄν ὑπάρχουν ἄνθρωποι, ποὺ νομίζουν ὅτι εἶνε νέοι σὴν ἐποχὴ μας καὶ πρὸ πάντων ὅτι γλεντοῦν, εἶνε φρικτὰ γελασμένοι. Ἐχουν πέσει θύματα τῆς γενικῆς ὑποβολῆς ποὺ ἔχει ἐπικρατήσῃ, βλέπουν τὰ πάντα ἀπὸ τὴν ἀνάποδὴ καὶ ἔτσι νομίζουν ὅτι ἀπολαμβάνουν ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆς ζωῆς καὶ πρὸ πάντων αὐτὴ τὴ ζωὴ, μὲ τοὺς οἰστρους τῆς, μὲ τὰς αἰσθηματικὰς παρορμήσεις τῆς, μὲ τὰς ἐμπνεύσεις τῆς καὶ πρὸ πάντων μὲ τὰ κέφια τῆς, ποὺ ἔκαναν τὴν ἐμφάνισίν των παντοῦ καὶ πάντοτε, καὶ μὲ τὰς ἀπολαύσεις ποὺ δύνανται νὰ ἔχουν, ποὺ γιὰ τὴ σημερινὴ ἐποχὴ, δηλαδὴ γιὰ τὸ σημερινὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς, εἶνε ἀφορμὴ δικαιολογοῦσα πληρέστατα τὴν τόσο συνηθισμένη αὐτοκτονία.

Ἐγλεντοῦσε ἄλλοτε ἡ φτωχολογία μὲ τόσο κέφι, ποὺ οἱ ἀρχοντονοικοκυραῖοι τὴν ἐζήλευσαν κι' ἐγλεντοῦσαν κι' αὐτοί, κι' ἐφούντωνε ὁ χορὸς καὶ τὸ τραγοῦδι, καὶ ἀντηχοῦσαν ὀλόκληρες γειτονιές κι' ὀλόκληρος κόσμος, ποὺ δὲν ἤξεραν τὸ τί εἶσαι σὺ καὶ τί εἶμαι γώ, παρὰ μόνο νὰ δουλεύουν καὶ νὰ γλεντοῦν.

Ἦταν τότε τόσο εὐκολὴ ἡ συνταγὴ γιὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς ἐσπερίδος, πρὸ πάντων στὴν περίοδο τῆς Ἀποκρηῆς, ὥστε δὲν ὑπῆρχε σπιτί, ποὺ ἀφῆνε νὰ περάσουν ἢ τρεῖς αὐτὲς ἑβδομάδες, χωρὶς νὰ τὶς τιμήσουν καὶ χωρὶς νὰ τιμήσουν καὶ τὸν ἐπίλογόν των, τὴν Καθαροδευτέρα μὲ τὰ θαλασσινά, μὲ τὸν ταραμᾶ, τὰ κρομμύδια, τὶς λαγάνες καὶ ὅλα τὰ σαρακοστιανὰ καρυκεύματα, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὶς ἐλῆες, ποὺ τώρα ἔχουν καταταχθῆ σ' ἀζήτητα καὶ σὰ περιφρονημένα.

Ἡ σχετικὴ λάμπα τοῦ σπιτιοῦ, ἡ μεγαλύτερη ἂν ὑπῆρχαν δύο, ἦταν ἐφωδιασμένη μὲ πολὺ φυτίλι καὶ μὲ περισσότερο τοῦ συνήθους πετρέλαιον, γιὰ νὰ κρατήσῃ περισσότερὴ ὥρα τὴ νύκτα. Μερικὰ πορτοκάλια καὶ μήλα, φουντούκια καὶ καρύδια, ἀρκετὸ ρετσίνατο, περισσότερο τυρὶ καὶ τὰ πάντα ἦσαν ἔτοιμα νὰ δεχθοῦν τοὺς μασκαράδες, ποὺ περίμεναν στὸ σπιτί.

Καὶ ἡ συγκρότησις τῆς παρέας τῶν μασκαράδων εὐκολωτάτη. Δὲν ἤξεραν τότε τὰ μαγαζιά, ποὺ ἐνοίκιαζαν ντόμινα καὶ φράκα. Μὲ μίαν ἀναίψῃσιν στὶς κασσέλες τοῦ σπιτιοῦ, ὅπου ὑπῆρχον ἀκόμη λείψανα ἀπὸ βράκες καὶ ἀπὸ φέσια καὶ ἀπὸ τσεμπέρια καὶ ἀπὸ φουστανέλλες καὶ ἀπὸ φέρμελες, ἐξησφαλίζετο μὲ πληρεστάτην ἐγγύησιν ἡ ἐπιτυχὴς ἐμφάνισις τῶν μασκαράδων.

Ἄλλὰ καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχον τέτοια πράγματα στὸ νοικοκυριό, κάποιον σῶθρακο, κάποιον ποκαμίσα, ἓνα τυλιχτάρι ἀπὸ πανιά γιὰ τὸν σχηματισμὸ τῆς σχετικῆς καμπούρας ἢ τοῦ στήθους ἢ τοῦ τουρνουροῦ, εὐρίσκετο πολὺ εὐκόλα, καὶ ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν ἡ οἰκογένεια, ποὺ εἶχε ἀποφα-

σίσει τὴν ὁμαδικὴν ἐξόρμησιν μασκαρεμένη, ἦταν ἔτοιμη διὰ τὴν ἐξοδὸν πρὸς τὰ φιλικὰ σπιτία, ποὺ περίμεναν μὲ ἀνοικτὴ καρδιά τοὺς φίλους γιὰ νὰ γλεντήσουν, γιὰ νὰ μεθύσουν, πρῶτα ἀπὸ τὴ ζωὴ, ποὺ ἔσφυζε στὶς φλέβες τῶν μικρῶν καὶ τῶν μεγάλων, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸ κρασί.

Ἡ γειτονιὴ τοῦ Πειραιῶς εἶχαν ἀληθινὸ συναγερμό. Ἀπὸ παντοῦ ἀντηχοῦσε τὸ ἀποκρηάτικο τραγοῦδι καὶ ἡ ἀπὴχησις τῶν πηδημάτων τοῦ χοροῦ, μὲ τὴν βοήθειαν κάποτε τῆς σχετικῆς φουσαρμόνικας, ποὺ τὴν ἤξερε κάποιον ἀπὸ τὰ μέλη τῆς παρέας, τὸ ὁποῖον διὰ τὸ πλεονέκτημά του αὐτὸ ἔπαιζε τὸν ρόλον τοῦ κορυφαίου.

Ὁ Πειραιεὺς ἐγλεντοῦσε καὶ τὶς τρεῖς ἑβδομάδες τῆς Ἀποκρηῆς, χωρὶς ὅμως νὰ σημειώσῃ γιὰ χατῆρι τοῦ γλεντιοῦ καὶ καμμιά τσαγκαροδευτέρα.

Μετὰ τὸ καλησπέρισμα καὶ τὶς εὐχῆς, ἀρχίζε ἡ ἐρευνα γιὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῶν μασκαρεμένων μασσαφίρων καὶ δὲν ἀργοῦσε νὰ ξεσπάσῃ ἡ συντροφιά στὸ χορὸ καὶ στὸ τραγοῦδι.

Ἡ τραγοῦδίστρα τῆς παρέας ἔπαιρνε τὸν ἀποκρηάτικον σκοπὸν κι' ἐτραγοῦδοῦσε τὸ :

Ἐμεῖς ἐδῶ δὲν ἤρθαμε νὰ φάμε καὶ νὰ πιούμε.

Δὲν ἔλειπε καὶ ἡ σίσηματικὴ εὐχὴ ποὺ ἔδινε :

Σ' αὐτὸ τὸ σπιτί πούρθαμε πέτρα νὰ
(μὴ ραγίσῃ
αὶ ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ χίλια
(χρόνια νὰ ζήσῃ.
Σ' αὐτὸ τὸ σπιτί πούρθαμε, τὰ ράφια
(εἶν' ἀσημένια
τοῦ χρόνου σὰν ξανάρθουμε, νῆνε
(μαλαματένια.

Τὸ τραγοῦδι τὸ ἐπανελάμβαναν ὕστερα καὶ οἱ λοιποὶ χορευταὶ καὶ ἐπηκολούθει καὶ ἀπάντησις τῶν νοικοκυραίων, ποὺ τὴν ἔδινε ἡ σύζυγος ἢ ἡ κόρη μὲ τὸ :

Εὐχαριστῶ τὴ γλῶσσά σου τὴν ἀφο
(νολαλοῦσα
Καὶ εἶχε στὸ τέλος τὸ τσάκισμα :

Στὰ ὄρη θγαίνει ἡ κάππαρη
τὰ λόγια σου εἶνε ζάχαρη.

Ἄλλοι ἐτραγοῦνιζαν φουντούκια καὶ ἄλλοι ἐβουτοῦσαν μήλα στὸ ρετσίνατο κι' ἐτραγοῦσαν κι' ἔπιναν. Ἡ διάχυσις

ἔφθανε πειὰ στὸ κατακόρυφο καὶ τὸ γλέντι ἀνάθε κι' ἐκόρωνε.

Τὰ Καμίνια, τὰ Ὑδρέικα, ἡ Φρεαττύδα, τὰ Κρητικά, ἡ Λάκκα τοῦ Βάθουλα, τὰ σοκάκια τοῦ Πασσαλιμανιοῦ, ὅλες ἡ γειτονιὴς τοῦ Πειραιῶς ἐπανηγύριζαν τὴν Ἀποκρηά, δηλαδὴ τὴ ζωὴ.

Τὰ θενύχτια ἦσαν καθιερωμένα καὶ κατὰ τὶς πρωινῆς ὄρες ἐγυρνοῦσαν ὅλοι στὰ σπιτία των ν' ἀλλάξουν, ν' ἀφήσουν τὰ μασκαράδικα κατὰ μέρος, νὰ πλυθοῦν καὶ νὰ βρεθοῦν στὴ φάμπρικα, μὲ τὸ πρῶτο σφύριγμα στὶς ἔξη τὸ πρωτὶ, γιὰτὶ τότε δὲν εἶχε κάμει ἀκόμη τὴν ἐμφάνισίν του τὸ καθιερωμένο σήμερον ὀκτάωρον.

Καὶ ἦσαν ὅλοι οἱ γλεντζέδες ἐνθουσιασμένοι, ἀρσενικοὶ καὶ θηλυκοὶ, καὶ εἶχαν ὅλοι τὴν πεποίθησιν ὅτι διεκρίθησαν, γιὰτὶ δὲν ὑπῆρχε τότε ὁ ρεπόρτερ, ποὺ ἐδημοσίευε τὴν ἐπομένην τὴν κοσμικὴ κίνησι καὶ τοὺς διακριθέντας καὶ τὰς διακριθείσας.

•••

Εἶχαν κάμει τότε τὴν ἐμφάνισίν των καὶ οἱ εὐρωπαϊκοὶ χοροὶ καὶ ἡ νεολαία τοῦ Πειραιῶς ἐμάθαινε τοὺς χοροὺς αὐτοὺς στὸ χοροδιδασκαλεῖο τοῦ Γιάννη τοῦ Κράκαρη, ποὺ ἦταν ὅλη τὴν ἡμέρα... ξυλουργὸς καὶ τὶς νύχτες χοροδιδάσκαλος.

(Στὸ προσεχὲς συνέχεια)

